

Aan: SG IenW

Cc:

plv. SG IenW, DGLM, DGMo, DGMI, DGWB
Uitvoeringsorganisaties IenW (Prorail, RDW, RWS)
BZK, EZK, LNV en JenV

ILT

Informatie, netwerken en
programmering
Netwerken Leefomgeving en
wonen

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Datum 6 april 2022
Betreft Indicatieve handhaafbaarheidstoets op 85%-versie
beleidsprogramma IenW

Geachte heer Dronkers,

Het kabinet werkt aan het herstel van vertrouwen, onder andere door oog te hebben voor begrijpelijke regels en voldoende *checks and balances*. Onafhankelijke inspecties met voldoende slagkracht worden dan ook met recht in het coalitieakkoord benoemd.

Ik waardeer het dat de ILT al in deze beleidsvormende fase op de plannen uit het beleidsprogramma van IenW (85%-versie, 1 april 2022) kan reflecteren én dat in de verdere uitwerking aandacht blijft voor handhaafbaar, uitvoerbaar en fraudebestendig beleid. Tegelijkertijd stel ik vast dat de beleidsvoornemens nog verdere uitwerking moeten krijgen. Daarom is het in deze fase alleen mogelijk om op hoofdlijnen te reageren. Ik ga ervan uit dat ik op een later moment met een nadere reactie kan komen, al dan niet in de vorm van een HUF-toets. Daarin zal ik ook aandacht besteden aan aspecten als financiering en informatievoorziening.

Het coalitieakkoord en het beleidsprogramma bevatten een aantal voor ILT zeer relevante onderwerpen waar ik in deze indicatieve handhaafbaarheidstoets op reflecteer. Ik richt me daarbij in deze brief op drie thema's met groot maatschappelijk belang: het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) in het milieudomein, de klimaat- en energietransitie, en de volkshuisvesting. In de bijlage vindt u ook de toetsresultaten op de overige thema's.

Het VTH-stelsel in het milieudomein (prioriteit basis op orde)

Ik waardeer de toegekende prioriteit in het beleidsprogramma voor het versterken van het VTH-stelsel, en onderschrijf het belang om alle aanbevelingen van de commissie-Van Aartsen op te volgen. Overtreding van milieuregels en milieucriminaliteit leidt tot grote maatschappelijke schade. Het heeft grote effecten op de gezondheid van mensen en de leefomgeving en het heeft ondermijnende gevolgen voor economie en maatschappij.

Een betere vergunningverlening, toezicht en handhaving zijn nodig om deze schade terug te dringen. Ik ben verheugd dat het kabinet hiervoor in het coalitieakkoord extra middelen beschikbaar stelt.

Voor de verbeteringen in het stelsel en de besteding van de middelen is een aantal belangrijke keuzes nodig:

- De landelijke aanpak van milieucriminaliteit moet worden geïntensiveerd. De 6 miljoen voor versterking van de ILT wordt hiervoor volledig aangewend.
- Voor de 18 miljoen voor versterking van het VTH-stelsel, adviseer ik in ieder geval te investeren in het verbeteren van de datakwaliteit en informatie-uitwisseling tussen organisaties.
- Het is van belang dat het zicht op de kwaliteit van de uitvoering, de samenwerking tussen bestuurslagen én de stelselverantwoordelijk van het rijk juridisch geborgd is in het stelsel.

ILT

Informatie, netwerken en
programmering
Netwerken Leefomgeving en
wonen

Datum

6 april 2022

Milieucriminaliteit heeft een ondermijnende rol op het behalen van de ambities voor de energie- en klimaattransitie, zoals ook blijkt uit het laatste dreigingsbeeld van de Strategische Milieukamer. Een extra impuls voor de opsporing is nodig om de fraude te bestrijden die de klimaatdoelen in de weg staan. Om deze reden adviseer ik een deel van de beschikbare gelden uit het klimaat- en transitiefonds hiervoor te reserveren. Bovendien zou ik het ministerie van Economische Zaken en Klimaat actief willen betrekken bij de bestrijding van milieucriminaliteit.

Klimaat- en energietransitie (prioriteit toekomstbestendigheid)

Het beleidsprogramma geeft ook prioriteit aan toekomstbestendigheid en dus veel aandacht aan de klimaat aanpak en de energietransitie. De ambitie is om met stevige en bindende maatwerkafspraken normen te stellen. Uit de plannen volgen ook nieuwe wetten en regels. Goed ingerichte vergunningverlening, toezicht en handhaving kan bijdragen aan het beter naleven van deze regels.

Daarbij merk ik op dat voor een aantal onderwerpen (nog) geen uitwerking wordt gegeven aan toezicht. Dit zijn onder meer het stoken van biomassa, de klimaatambities van de transportsector, een CO₂-plafond op luchthavens en emissiehandel buiten het Europees systeem voor emissiehandel (EU ETS). Ditzelfde geldt voor onderwerpen als het inzetten van kernenergie, koolstofcaptatie, de verduurzaming van woningbouw en het inspelen op de gevolgen van hitte, wateroverlast en droogte.

Duurzame mobiliteit en transport vormen een belangrijk onderwerp in het beleidsprogramma en zijn al wel verder uitgewerkt. Er is onder andere sprake van het stellen van een CO₂-plafond per luchthaven en de verbetering van de leefomgevingskwaliteit van Schiphol. Ook hier vraag ik aandacht voor handhaafbare normen, handhaafbare grenswaarden en de mogelijkheid om daar met effectieve interventiemogelijkheden op te handhaven.

Interessant vind ik de maatwerkafspraken voor de 10 tot 20 grootste uitstoters van broeikasgassen, waarbij het beleidsprogramma de gemeenten en provincies ziet als bevoegd gezag. Ik verwacht dat er vooraf met hen gesproken wordt op de manier waarop zij hun taak kunnen uitvoeren en dat zij voor deze taken financiering krijgen vanuit bijvoorbeeld het Klimaatfonds.

Deze maatwerkafspraken kunnen gevolgen hebben voor de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid van al bestaande wetten en regels. Bijvoorbeeld als het gaat om het toezicht van de ILT op Zeer Zorgwekkende Stoffen (REACH en Wet milieubeheer), toezicht op verschillende Europese verordeningen voor broeikasgassen en de adviesrol binnen de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Daarom is het zinvol om vooraf te toetsen of deze afspraken leiden tot (een aanpassing van) taken voor de ILT, of de effectiviteit van taken die de ILT op dit moment al uitvoert.

Ook circulaire economie is tijdens deze kabinetsperiode een groot thema, waarbij het coalitieakkoord spreekt over stevige, bindende afspraken. Hierbij vraag ik aandacht voor het ontwerp van een dwingend instrumentarium, sterkere juridische verankering van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid en registratie en verwijdering van zeer zorgwekkende stoffen. Daarbij merk ik op dat aan lekstromen in circulaire economie veel geld is te verdienen en de ILT hier alleen met een concreet handhavingsinstrument effectief kan optreden.

ILT
Informatie, netwerken en
programmering
Netwerken Leefomgeving en
wonen

Datum
6 april 2022

Tot slot vraag ik binnen dit thema aandacht voor het stikstofbeleid. Er is – anders dan voor landbouwemissies – geen duidelijke regelgeving en duidelijk toezicht voor het controleren van stikstofemissies en -depositie vanuit bijvoorbeeld luchtvaart, industrie of het specifiek monitoren van water- en bodemkwaliteit. De zeescheepvaart, waarvoor de ILT het toezicht op de naleving van de NO_x-regelgeving nu vormgeeft, vormt hierop een uitzondering.

Volkshuisvesting (ambities waarmaken)

De Autoriteit woningcorporaties (Aw) – onderdeel van de ILT – houdt toezicht op woningcorporaties en hun financiële beheer. De ambities op het vlak van volkshuisvesting en ruimtelijke ordening en de regelfunctie van de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening moeten nog in concreet beleid worden uitgewerkt.

Ook op dit vlak vraag ik aandacht voor de bijdrage die VTH bij ruimtelijke ordening kan leveren aan de effectiviteit van het gevoerde beleid en het borgen van het maatschappelijke belang. Daar waar de ILT op dit moment een toezichtstaak heeft, zal deze op basis van het bestaande wettelijke kader worden ingevuld.

Tot slot

In bijlage 1 vindt u een indicatieve HUF-toets per thema, waarin een eerste inschatting wordt gegeven van de budgettaire gevolgen en de handhaafbaarheid.

Graag ontvang ik uw reactie op deze brief.

Met vriendelijke groet,

De Inspecteur-Generaal Leefomgeving en Transport,

mr. J.A. van den Bos

Bijlage 1 – Indicatieve themaspecifieke handhavingstoets op 85%-versie beleidsprogramma IenW

ILT
Informatie, netwerken en
programmering
Netwerken Leefomgeving en
wonen

Datum
6 april 2022

Kostenindicatie voor VTH (jaarlijks)

- 0 Geen extra kosten verwacht
- € <€1 mln extra kosten
- €€ €1-5 mln extra kosten
- €€€ €5-10 mln extra kosten
- €€€€ €10-20 mln extra kosten
- €€€€€ >€20 mln extra kosten
- ? Extra kosten nog niet in te schatten

Indicatief oordeel

- Nog niet te toetsen
- Niet handhaafbaar
- Mogelijk handhaafbaar
- Handhaafbaar
- ✓ Aandacht voor naleving
- ✗ Geen aandacht voor naleving

Thema	Naleving in beleids-programma	Nieuwe of uitbreiding taken VTH	Mogelijke nieuwe of uitbreiding taken VTH	Kosten-indicatie VTH per jaar ¹	Indicatief oordeel ²
-------	-------------------------------	---------------------------------	---	--	---------------------------------

Thema's uit hoofdstuk 3 – Prioriteiten

Instandhouding infrastructuur	✓	n.v.t.	- Toezicht eigen werken RWS - Beoordelen van water- en ontgrondingsvergunningen - Toezicht inrichten op instandhouding	?	●
VTH (waaronder milieucriminaliteit) (IenW-, JenV- en EZK-thema)	✓	- Bestrijding milieucriminaliteit (bestedingsplan) - Impuls verbetering informatiepositie	- Kennisdeling en datakwaliteit OD'en - Professionalisering	€€€€	●
Toekomstbestendig luchtvaartbeleid	✗	?	- Toezicht op te ontwikkelen CO2-plafond per luchthaven - Toezicht op duurzame brandstoffen (doel 14% duurzame brandstof in 2030) - Toezicht op aanpak van stikstof, ultrafijnstof en eventuele andere mogelijk schadelijke stoffen - Nieuw geluidstelsel met 'adequaat niveau van individuele bescherming'	?	●
Toekomstbestendig OV en spoor	✓	n.v.t.	- Toezicht op het spoor en spoorweg-ondernemingen	?	●
Duurzame Mobiliteit	zie tussenkopjes actieve mobiliteit + thuiswerken, elektrisch vervoer, logistiek en duurzame brandstoffen in deze tabel				
Actieve mobiliteit + thuiswerken	✓	n.v.t.	- Toezicht op goederenvervoer over de weg - Toezicht op bus en taxi - Toezicht op verkeersproducten en voertuigen	?	●
Elektrisch vervoer	✗	n.v.t.	n.v.t.	?	●
Logistiek	zie toekomstbestendig luchtvaartbeleid en duurzame scheepvaart in deze tabel				

Thema	Naleving in beleids-programma	Nieuwe of uitbreiding taken VTH	Mogelijke nieuwe of uitbreiding taken VTH	Kosten-indicatie VTH per jaar ¹	Indicatief oordeel ²
Duurzame brandstoffen (IenW en EZK-thema)	✓	?	- Toezicht normen - Toezicht op infrastructuur (waterstoftanks en laden) - Markttoezicht op brandstofhandel en kwaliteit - Toezicht op waterstof - Toezicht op biocomponenten (met de NEa)	?	●
Duurzame scheepvaart	✓	- Publiek toezicht in het kader van Fuel EU	- Toezicht op reders, klachtenprocedure en verificateurs	€€€€€ (via Fit for 55)	●
Modal shift	✓	n.v.t.	- Verschuiving toezicht op de verschillende modaliteiten in het goederenvervoer	0	●
Water en bodem sturend	X	?	- Systeemttoezicht op water- en bodemtoets	?	●
Ontwikkelen en uitvoeren van het Nationaal MilieuProgramma (IenW-, EZK- en LNV-thema)	✓ (normen en doelen)	?	- Rapporteren over naleving (monitoring) - Toezicht op emissies - Uitlegging VTH-taken voor Circulaire Economie, interbestuurlijk toezicht, transport, lucht, water en bodem	?	●
Maatwerk-afspraken top 10-20 grootste uitstoters van broeikasgassen (IenW- en EZK-thema)	✓ (VTH door gemeenten en provincies)	?	- Toezicht op nakomen maatwerk-afspraken - Uitlegging interbestuurlijk toezicht en Wabo-adviesrol - Uitlegging REACH-toezicht	?	●
Kernenergie	n.v.t. (niet op terrein van ILT)				
Circulaire economie	X	- Uitlegging VTH-taken verwacht in Nationaal Programma Circulaire Economie	- Toezicht op percentage recyclaat in bouwmaterialen - Duurzame productenbeleid vanuit de EU - Verplicht percentage recyclaat in (kunststof)-producten - Verbod vernietiging bruikbare producten - Renewable Material Directive (of i.s.m. RED) - Producteisen t.a.v. recyclebaarheid en reparatiebaarheid en transparantie vergroten	?	●

ILT
Informatie, netwerken en programmering
Netwerken Leefomgeving en wonen

Datum
6 april 2022

Thema	Naleving in beleids-programma	Nieuwe of uitbreiding taken VTH	Mogelijke nieuwe of uitbreiding taken VTH	Kosten-indicatie VTH per jaar ¹	Indicatief oordeel ²
Snelle, doelgerichte ontsluiting woongebieden (IenW- en BZK-thema)	?	?	?	?	●
Betalen naar gebruik	✓	- Toezicht <i>by design</i> denkbaar	- Systeemtoezicht	?	●
Lelylijn	n.v.t. (niet tijdens planfase)				
Verkeersveiligheid	X	?	- U tbre ding toez cht CE-keuring (geleiderails) - U tbre ding toez cht op ongeregistreerde voertuigen	?	●
Kaderrichtlijn Water (KRW, waterkwaliteit)	✓	?	- Toezicht op stoffen - Toezicht via gemeenten, provincies en waterschappen	?	●
Beekdalen Maas	n.v.t. (niet tijdens planfase)				

ILT
Informatie, netwerken en programmering
Netwerken Leefomgeving en wonen

Datum
6 april 2022

Thema's uit hoofdstuk 4 – Dwarsdoorsnijdende thema's

Samenwerking en transparantie	n.v.t. (wel rol voor inspecties): - Informatievoorziening ILT en VTH-stelsel - Verbetering dienstverlening - Overige acties vanu t Werken aan Uitvoering (WAU)			€€€€	●
Digitalisering	n.v.t. (wel rol voor inspecties): - Impuls verbetering informatiepositie - Overige acties vanu t Werken aan Uitvoering (WAU)			€€€€	●
Cybersecurity	✓	- Intensivering bestaande taken, met name groei extra aanbieders van essentiële dienst (AED's)	- Wet beveiliging netwerk- en informatie-systemen (Wbni-toez cht) op AED's - Op orde zijn eigen cyberveilighe d	€€	●
Kennis en innovatie	n.v.t. (wel rol voor inspecties)			?	●

Thema's uit coalitieakkoord (raakvlakken met beleidsprogramma IenW)

Stikstof (LNV-thema)	X	?	- Toezicht op emissies en depositie binnen verschillende thema's	?	●
Woningbouw (Aw) (BZK-thema)	X	?	- Inrichting VTH-taak voor Ruimtelijke Ordening	n.v.t. (geen taak voorzien)	●
IMVO (BZ-thema)	✓	n.v.t.	- Toezicht en handhaving ten aanzien van naleving brede due diligence-verplichting	€€	●

¹ Gebaseerd op de aanname dat alle reguliere ILT-taken (door de ILT al ingediende begrotingsvoorstellen) financieel zijn gedekt. De kostenindicatie betreft de kosten voor nieuwe taken of taakuitbreiding die volgt uit het beleidsprogramma.

² Het indicatieve oordeel is gebaseerd op de 85%-versie van het beleidsprogramma van IenW (ontvangen op 1 april 2022). Mogelijk worden in deze brief aangedragen punten verwerkt in het beleidsprogramma voordat deze wordt vastgesteld. Door die wijzigingen zullen niet alle punten meer van toepassing zijn.